א] קדים אתי סיהרא תלתא יומי, השתא נמי קא קדים אתי תרי יומי? כדאמר רב משרשיא כגון שהיתה שנה מעוברת הבא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת ג] ועיבור שנה חודש, דל ירחא מליא בהדי ירחא חסירא ואכתי חד יומא? לא ארעתייהו דאינשי עולא אמר לא נראה לחכמים לחסר יותר על שמונה ומאי טעמא קאמר: מה טעם אין פותחים מארבעה חדשים המעוברים בשנה משום דלא נראה לחכמים לחסר יותר על שמונה, מאי שנא תשעה דלא? דאם כן ג] מייתרא סיהרא תלתא יומי, השתא נמי קא מייתרא תרי יומי? כדאמר רב משרשיא כגון שהיתה שנה מעוברת הבא נמי ד] כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת, ה] דל ירחא חסירא בהדי ירחא מליא ואכתי איכא חד יומא? סברי איתחזויי איתחזוי ואנן לאו אדעתין,

במאי

ירח
לפני ר"ה (קשה) דעושין ח' מלאים
מולד הירח לפני ר"ה
ודואה כ"ט יום (קשה)
המולד יקדים את ר"ה ביום א
מתני'
כלו' שלא עושים רק ג' מעוברים
כלו' שלא עושים ד' חסרים
חסרים
כי יבא ג' ימים לפני המולד (הינו) (קשה)
דעושים ח' חסרים
ודואה לחוד הדיבור אלא (קשה)
נראתה לב"ד

ו] קדים [אתי] סיהרא. חדתא ג' ימים קודם ראש השנה שהמולד ביום ד' וראש השנה בשבת ומרנני עלמא בתר רבנן למימר כל מה דבעו עבדי: כדאמר רב משרשיא. לקמן גבי עצרת כגון שהיתה שנה מעוברת הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת ז]: עיבור שנה חדש. ח] ובידינו לעשות חדש של תוספת השנה בין מלא ובין חסר ט] ואת עיבור של שנה של אשתקד עשינו חסר ונמלא שהקדמנו תשרי שעבר לפני מולדו כמדת חסרון חדש אחד לפיכך אנו יכולין לאחר תשרי זה כמדת מילוי חדש אחד כדקאמר דל ירחא מליא לבהדי חסירא: י] ואכתי חד יומא. ואע"ג דיומא ופלגא היא חד יומא קרי ליה והוא הדין נמי אם היתה יא] זו מעוברת הוה מלי נמי לתרוצי דנראה לעבר שמונה חדשים והאי דנקט שנה שלפניה משום דלא מיתוקמא מתני' בשנה מעוברת דקתני אין פותחין מד' חדשים מעוברין הא בארבעה מעוברים שפיר ואי במעוברת פשו להו ט' חסירין ובין לרב הונא בין לעולא אפילו שמונה חסירין ליכא לאוקמא אלא במעוברת אבל תשעה לא בפשוטה ולא במעוברת כדלקמן יב]: לא אדעתייהו דאינשי. אחד יומא לא תמהי ולא מרגני: מייתרא סיהרא. עתיקה שלש יומי יג] אחר ראש השנה דסדר תולדות החדשים למולד הלבנה אחד מלא ואחד חסר כדפרישית וכי עבדת תלתא חסירין טפי מקדמת ליה לראש השנה ג' יומי: שהיתה שנה שלפניה. של אשתקד מעוברת וחדש העיבור שלשים יום ולמנין הלבנה לא הוי אלא כ"ט ופלגא אשתכח דמאחרת לראש השנה פלגא יומא והשתא לא קדים יד] לראש השנה אלא יומא ופלגא וכיון דלא הוו ב' שלימים חד קא חשיב ליה והיינו דקא פריך ואכתי איכא חד יומא: איתחזויי איתחזוי. לבנה לב"ד ולכן הוא דלאו אדעתין למימסר נפשין ולמיחזייה הילכך לא מרגני:

במאי

מאי שנא תשעה דלא. דאם כן מקדים סיהרא ג' ימים שאם מולד תשרי בתחילת ליל שבת מולד תשרי הבא ביום ד' ח' שעות וכי עבדינן אחד מלא ואחד חסר נקבע ר"ה בד' וכשאנו עושים תשעה מליאים הרי הקביעות מתאחר שלשה ימים ונדחה ר"ה מיום המולד שלשה ימים שהקיבוע יהיה ביום שבת *ומיום ארבע היה שמולד השתא נמי קדים תרי יומי שמאחר הקיבוע שני ימים למולד יום ד' ויום ה' וביום ו' יהיה הקיבוע והרי דמקדים תרי יומי למיום ד' תהיה נראה לבנה החדשה וקשה טו] *לרש"י ליישני דמשכחת דלא מקדים שני ימים כגון דמולד קיבוע שעבר היה ביום ד' א) דשית שעי מיכסי סיהרא ולא תראה עד ג) למחר ביום ה' דלא מקדים רק חד ג) יומא דבהכי מיתוקמא לפי התירוץ דאין המולד נראה ביומו משום דמיכסי סיהרא שית שעי כך פי' בקונטרס דפירש הכא נמי כגון שהיתה שנה מעוברת ועיבור שנה חדש ושדי ה' כ"א תקפ"ט ותמצא מולד תשרי ביום ה' כ"א שעה ושית שעי מיכסי סיהרא תמצא שלא תראה הלבנה עד ליל שבת (ועיבור שנה חדש) ואין מאחר קיבוע של שנה זו משל אשתקד בשביל העיבור רק ה' ימים ולולי ב' מליאים היה הקיבוע ביום ה' טז] בשביל (ה') מליאים יתירים על אחד מלא ואחד חסר מתאחר הקיבוע יום חמישי ויום ששי ויקבע ביום שביעי כמו אשתקד והשתא לא קדמה ראיית הלבנה לקיבוע אלא יום אחד ופי' בקונטרס ואע"ג דזימנין דאיכא יז] כגון אם היה המולד דאשתקד בערב שבת בשמונה עשר ונקבע בשבת וכי שדית ה' כ"א תקפ"ט תמצא המולד ביום ה' י"ד ונראית הלבנה בו ביום ועתה קבעו בשבת דהא שמונה מליאים עבדת והשתא קדים תרי יומי לאו פירכא היא דאנן בהכי מוקמינן בדלא קדים אלא חד יומא ועוד קשה ד) לו השתא דקאמר הש"ס מקדים תרי יומי משמע דלעולם לא אירע כן והשתא אנו דוחים בו מולד הבא בגטר"ד ויקבע ביום ה' ואיכא תרי יומי וליכא לדחויי דהשתא לא איכפת לן מידי דמכמה דברים אין מנהג שוה למה שהיה בימי האמוראים דבימיהם לא היו דוחין יום אחד מפני ערבה כאשר אנו דוחים דהא ליתא דהא רש"י פי' ותירץ דלכך לא דחו השתא יום ז' לקיים מצות שופר משום דא"כ זימנין דאשכחן דמקדים תרי יומי דאירע המולד בהי"ח ונדחה גם למחר משום תרי ה) שבי ואי דחינו ליה גם ביום ז' עד יום א' אשתכח דמקדים תרי יומי יח] השתא נמי דייקינן ו) ותירץ רש"י דלכך אין אנו תופסין גטר"ד להקדים תרי יומי דלבני בבל מיכסי סיהרא י"ח מחדתא (ושית מעתיקא) כדאי' סוף פ' קמא דר"ה (דף כ:) ולא האי מקדים תרי יומי הואיל ולא לכל נראית באותו יום עד למחר וא"ת א"כ מאי קשיא ליה ז) (תרי) נמי מקדים תרי יומי הלא כשהמולד דאשתקד בתחילת ליל שבת יט] האידנא בד' ח' שעי וליכא הקדמה ב' יומי וי"ל דמשמע ליה דהמולד דאשתקד היה ביום ו' י"ח או למטה דומיא דרישא דאין פותחין מד' חדשים מעוברין וח' חסירים דלכך תתפרש לרב הונא וכן מפרש לה לעולא בסמוך ולא משכחת פירושו של עולא דח' חסירים עבדינן רק בכהאי גוונא שמולד דאשתקד היה מיום שלפני הקיבוע הילכך משמע ליה לרב הונא דסיפא נמי איירי בהכי שהמולד דאשתקד קדם ליום הקיבוע בו' ח) י"ח הילכך האידנא המולד ביום ארבעה ב' שעות דכי נמי מיכסי שמונה עשר שעות תראה ביום רביעי וניחא השתא נהא אמאי לא שני דאשתקד היה המולד בו' י' שעות דמשמע ליה דומיא דסיפא דהמולד ביום שלפני הקיבוע ואם תאמר למאי דפרשינן דלא תפסין למקדים סיהרא אם לא קדם י"ח שעה מאי קאמר בתחילת הסוגיא השתא קדים תרי יומי כי עבדינן שני מלאים יתירים על כסדרן ומאי קאמר הלא יכול להיות דבשני מלאים היה המולד לתשעה שעות דכל אותו יום לא תראה לבני בבל וי"ל דפריך מקדים תרי יומי היכא מיהא דאשתקד אירע המולד ביום שלפני הקיבוע כ] [ביום ו' שעה דהאידנא יארע ביום הקיבוע דכי נמי תתכסה י"ח תראה אחר כך כא]. רש"י]: הבא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת. באותה שנה קיימינן והוה ליה למימר דהשנה מעוברת ולכך עבדינן ט) בח' מלאים כב] כי הכא נמי כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת פירוש שנה זו שעשינו בה ח' מליאים ואם לא היה העיבור אם אשתקד היה הקיבוע והמולד בשבת יהיה הקיבוע השנה א אם יהיו כסדרן ביום רביעי (שבו המולד) וכשמוסיפין מליאים י) יתאחר עוד יום אחד עד יום שביעי [אבל כ) בעיבור] המולד אירע ביום ה' כ"א שעות ולא נראה עד יום ששי הרי דלא מקדים רק חד יומא: מחד יומא לא אדעתא דאינשי. משמע דעבדי השתא ח' מליאין היכא דליכא מקדים רק מחד יומא וקשה האידנא דאנו דוחים גטר"ד משום דבשנה הבאה יהיה בו' י"ח ויקבע ביום שני ואיכא ששה ימים ונעשה ל) שני מליאים ואכתי ליכא אלא חד יומא וי"ל דלא רצו לתקן אותם שסדרו לנו עיבורים וקביעות שיאריכו בשום פעם השנה יותר מז' מליאים: מאי כג] טעמא שלש חסירים דלא. דאם כן מייתרא סיהרא ג' יומי דבכסדרן יארע הקיבוע ביום המולד ביום ד' ובשביל ג' חסירים בצרי משתא שלש יומי ויקבע ביום א' כד] תרי נמי מייתרא מ) ב' יומי ויהיה הקיבוע ביום שני: כגון שהיתה שנה שלפניה מעוברת. ועיבור שנה שלשים ונמלא הקיבוע היה ראוי להיות ביום שני ובשביל הח' חסירים כה] יתאחר עתה בשביל חדש העיבור שהוא משלשים יום שני ימים יותר ויהיה ביום רביעי והמולד יהיה בחמישי כ"א שעות והיינו הא דפריך אכתי איכא חד יומא ואי קשיא תרי יומי נמי איכא דשית שעי מיכסי ולא תראה עד יום ששי תשובה לדבר דמיירי דאשתקד היה המולד כו] נ) ה' שעי ביום שלפני הקיבוע דכי תשים ה' כ"א תקפ"ט יהיה המולד כז] ס) (ס' שעי) מיום ויכולה לראות ביום ה' לבני ארץ ישראל ואין זה מקדים רק חד יומא אבל ודאי אם אשתקד היה המולד בתחלת השבת שהשנה יהיה ביום ה' כ"א שעות ולא תראה באותו יום או לא נעשה ח' חסירים דא"כ מייתר סיהרא שני יומי וא"ת והי דלרב הונא דסיפא קאמר לא נראה לעבר יותר על ח' הא ח' עבדינן ולא משכחינן אלא בשנה מעוברת והיכא דלא נראית כלל ביום ה' עד יום ו' א) ארישא דמתני' אין פותחין מארבעה חדשים מעוברים וקוק הוא לפרש כעולא משום דאין מחסרין יותר מח' הא שמונה עבדינן והיינו היכא דנראית ביום ה' עצמו דאשתקד קודם המולד לקיבוע א"כ הוי לנדדין י"ל דתנא דמתני' נחת לאורויי לן כל מה שיכולין אנו לשנות החדשים מכסדרן תנא ברישא דשמונה חסירים עבדינן אם אשתקד קדם המולד לקיבוע ובסיפא תנא דח' מליאים עבדינן אם לא קדם אשתקד מולד ליום קיבועו ולמאי דפרישית לעיל מיתוקמא רישא וסיפא בחד גוונא:

הגהות רש"ק וצ"ק א) נ"א י"ח שעי ב) נ"א ליל ש' ג) נ"א יומא דאין המולד נראה משום כו' שעי דבהכי מתוקמא לפי התירוץ דכך פי' כו' כנ"ל ד) נ"א גרי' דקאמר הש"ס השתא נמי מקדים וכו' ה) ר"ל משום ירקא ומתיא ו) נ"א אפילו לרש"י י"ל דלכך ז) נ"א השתא ח) נ"א י"ח או למטה דומיא דרישא ט) גירסת צ"ק עבדינן בו ח' והסבר כי קאמר כ"נ כו' י) נ"א וחדש העיבור יתאחר כ) נ"א מכח העיבור ל) נ"א שמונה מ) נ"א ג' נ) נ"א י"ח ס) רש"ק ה' שעי וע"ש

רבינו גרשום

קדים ואתי סיהרא. מולד לבנה של תשרי [מקדים לבוא] ג' ימים קודם ר"ה. כיצד דלעולם אין חודשה של לבנה פחותה מכ"ט יום ומחצה ותשצ"ג חלקים וכי עברינן לחדשים חד מכ"ט וחד מל' נשווה המולד לעולם לב' חדשים דשקיל האי חצי יום דל' ושדי ליה להתוא דכ"ט וכי הוו כולהו כסדרן אתי מולד תשרי בזמני בר"ה ואי עבדי ט' מלאין פיישן ו' חצאי יומים ג' יומין דליכא למישדינהו כלפי חסירין ואתי מולד [תשרי] ג' ימים קודם ר"ה: השתא נמי. כי [הוו] ח' מליאן הוו ד' מליאן יותר מחסירין וקדים [נמי] תרי יומי: כדאמר רב משרשיא. לקמן גבי עצרת כגון שהיתה [שנה] מעוברת כו' ועיבור שנה שעברה כ"ט יום דל מהני ד' מלאין חד מלא לבהדי ההוא חסר דהיינו חודש העבור (חדש עיבור חסר): אכתי איכא חד יומא. שלם ועוד יותר [מקדים ואתי סהרא חד יומא] חד יומא לאו ארעתיהו דאינשי. הואיל ולאלתר שנראה [הירח] מתכסה ואינהו לאו ארעתייהו דאכתי לא הוי מולד: [דאי עבדינן ט' חסירין מיתרא סיהרא תלתא יומי. שג' ימים של ו' חסירין שנחסר מימי הלבנה שלהן ישהה המולד לבוא מאחר ר"ה ג' ימים: השתא נמי. כי הוו ח' חסירין מייתרא תרי יומי משום הני ד' חסירין דהוו טפי מן מליאין: עיבור שנה שלשים טול עתה מילוי של חדש עיבור ותן לאחד מן החסירים אכתי איכא חד יומא דחיסרון ומיתרא סיהרא סברי כו':

* כה שעבר ה' באיחור של חצי יום יוצא דר"ה הנה (אפילו אם עושין ח' חסרים) יבא יום וחצי מוקדם

שיטה מקובצת

א] קדים ואתי סיהרא תרי יומי. גליון הקשה הר"ר אלחנן דזמנין דמשכחת לה באמצע השנה דקדים ואתי סיהרא טפי מתרי יומי כגון שבאותה שנה היו ח' מלאים וד' חסרים וחדש אלול לעולם מן החסרין דאמרינן בר"ה סימנך עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר נמצא שעד אלול היו ח' מלאים וג' חסרים אוקי שלשה מלאים לבהדי ג' חסרים ואשתייר ה' מלאים וקדים ואתי סיהרא תרי יומין ופלגא ויש לומר דהכל תלוין עיניהן בקביעות דר"ה אבל בשאר דברים לא מרגישין אינשי כולי האי ואחר שיחסרו אלול יבא ר"ה על מכונו. תוס' הרא"ש ז"ל: כדאמר רב משרשיא כו' גליון הקשה הר"ר אלחנן אמאי לא מוקי לה אף בשנה פשוטה כגון שהיתה [שנה] שלפניה שבעה חסרים וחמשה מלאים ובשנה זו ח' מלאים אוקי תרי מלאים בהדי תרי חסרים דאשתקד שרבו על המלאים וישאר ששה מלאים וד' חסרים והשתא ניחא נמי דליכא אלא חד יומי ולא לקשי מה שהקשה רש"י ז"ל דאיכא יומא ופלגא וי"ל דלא בעי לאוקמי אלא לפי רוב השנים אחד מלא ואחד חסר ועוד הקשה אמאי אמרינן במתני' דלא נראה לעבר יותר על שמנה הא אשכחן לה שיכולין לעבר תשעה כגון שהיה בשנה שלפניה שמנה חסרים וארבע מלאים ואז [illegible] שעה חדשים דאוקי ד' מלאים לבהדי ארבע חסרים דאשתקד שרבו על המלאים וישארו בשנת [illegible] לבהדי ג' חסרים ונמצא דלא קדים סיהרא אלא חד יומא דוקא וי"ל דאי אפשר לעשותם כן [illegible] תקד ח' חסרים אם לא שעשו לתקן לכל הפחות מילוי (היתה) [שהיתה] בשנה שעברה ועי"ל [illegible] עשות ג' מלאים יותר על החסרון אפילו לתקן החסרון שנה שעברה משום דלא ידעי דמשום תקן [illegible] ר ואתו למעבד כן אפילו בשלא רבו החסרון בשנה שלפניה אבל בשיש עיבור לפניה לא אתו למטעי [illegible] דבשביל חדש העיבור עשו כן א) ורבי שעשה ט' חסרין משום מלאים דאשתקד אף שהיתה שנה [illegible] ה שאני התם כיון דאחד מן החסרים היתה תחת חדש העיבור של אותה שנה ולא נשארו [illegible] חסרים מילוי היתר של שנה שעברה: ג] ועיבור שנה חדש. כלומר וכגון שעשו חדש של עבור [illegible] וחשיב סדר החדשים ח' מלאים וה' חסרים תמצא קביעות ר"ה ביום השבת כמו אשתקד [illegible] דסית ראיית הלבנה למולד השנה אלא יום אחד והיינו דקא פריך דל ירחא מלא בהדי ירחא [illegible] איכא חד יומא ואע"ג דזימנין איכא טפי כגון דהוי מולד דאשתקד בע"ש בי"ח שעות ונקבע [illegible] י שדית הכ"א תקפ"ט הוי מולד השתא ביום ה' בט"ו תקפ"ט ונראית בו ביום ואתה קבעי [illegible] שנה מעוברות עבדית והשתא קדים תרי יומי לאו פירכא היא דאנן בהכי מוקמינן למתני' בדלא [illegible] יומא. לשון רש"י בכת"י: ועבור שנה חדש. הקשה מורי הרמ"ר בלא שנה מעוברת ח"מ לשנויי [illegible] אים ולא קדים סיהרא חדתא אלא חד יומא וכגון שהיה מולד של אשתקד ב' שעות ביום ו' [illegible] ביום שדי ר"ה תתע"ו על ו' ימים ונמצא מולד של ר"ה זו בי"ח תתע"ו ולא נראית הלבנה עד [illegible] שעי מיכסא סיהרא וכי עבדת ח' מלאים יהיה קביעת ר"ה ביום ו' וא"כ לא תקדים ראיית [illegible] ת ר"ה רק יום א' וכה"ג הוצרך לתרץ לפי שיטת התלמוד כדפי' ותירץ דהוצרכנו לאוקמי כגון [illegible] ת דהיינו בער"ת שהרי רב הונא הוצרך לתרץ רישא דמתני' דאין פותחין והוא צריך לפרש כן [illegible] ע"צ דלפי תירוץ התלמוד פירש"י דלא מצינו לאוקמי בהכי שהיה המולד של אשתקד בער"ת [illegible] תרי יומי ראיית הלבנה לקביעת ר"ה הבאה אמר מורי דלא נאמר שיטה זו אלא טעי כולה [illegible] כי שיהיה המולד דאשתקד בער"ת בי"ח ומה שהקשה רש"י וזמנין דאיכא טפי כו' י"ל דלא [illegible] ד אלא שהיא נראית לכל בפומבי כדאיתא בר"ה ואם יארע המולד ט' שעות ולמעלה דליכא [illegible] שעי עד הלילה אפילו לא נקבע ר"ת עד יום ג' לא חשבינן ליה קדים סיהרא תרי יומי מאחר שאינ' [illegible] מולד לכל וכן אנו צריכין לומר ע"כ שהרי האידנא כשאירע מולד של תשרי שלפני פשוטה בגטר"ד [illegible] קביעות ביום ה' אע"ג דקדים סיהרא תרי יומי ואין לומר דאין חוששין עתה לקידום סיהרא שהרי [illegible] אנו משנים המנהג שהיה בימי אמוראים בזה ודאי אנו מקפידים שהרי הקשה רש"י על מנהג שלנו [illegible] שביל שלא יבא שביעי של ערבה בשבת שאינו אלא דרבנן ודחיית שופר דאורייתא אין אנו דוחין ויש [illegible] תורה אין צריכין חיזוק ודרבנן צריכין חיזוק ודוחק ונראה דלכך אין אנו דוחין מפני שופר דא"כ [illegible] סיהרא תרי יומי כגון אם יארע המולד בהי"ח שאין ר"ה נקבע ביום ה' מפני מולד זקן ולא ביום ו'

עין משפט
נר מצוה

טז א מיי' פ"ח מהלכות קדוש החדש הל' ח:

יז ב מיי' שם הלכה ו:

וביום ארבע היה המולד כס"ד ואח"כ מס"ד השתא נמי כו' כנ"ל. נ"ק

נוסח
סדור החדשים
החסרים והמלאים
כך שלא יבא
לא במצא שמולד
ולפני איחרו או
מקדימו

שיטה מקובצת

משום תרי שבי בהדי הדדי ואי דחינן נמי יום שבת מקדים סיהרא תרי יומי אלמא קפדינן האידנא בהכי וא"כ אם יארע המולד בגטר"ד היאך אנו דוחין הקביעות עד יום ה' אלא ודאי כיון דאין הלבנה נראית ביומא לבני בבל דלדידהו מכסי סיהרא חדתא י"ח שעי לא חשבינן ליה בקדים סיהרא תרי יומי. תוס': ג] מיתרת סיהרא. סיהרא חדתא מתאחר וחבירו אי אתריתותא ל"א מייתרא סיהרא עתיקא כלומר אשתהת ג' ימים אחר ר"ה: ד] כגון שהיתה שנה שלפנית. כלומר שנה שלפני תשרי זה דהיינו שעשינו בה ח' חסרים היתה מעוברת ועשינו חדש העיבור ל' יום ואם הוו כולם אחד חסר ואחד מלא בשנה פשוטה אם היה המולד והקביעו' של אשתקד בשבת יהי' השתא המולד והקביעות ביום ד' ומפני חדש העיבור שהוא מלא ניתוסף השנה ב' ימים והקביעות ביום ו' והמולד ביום ה' מפני שצריך להשליך על המולד של אשתקד מפני העיבור הכ"א תקפ"ט וכי עבדינן ח' חסרים מתמעטת השנה ב' ימים ויהיה הקביעות ביום ד' ולא מיתרת סיהרא אלא חד יומא וא"ת והלא לא נראית ביום ה' עד ליל ו' דמכסי סיהרא שית שעי תשובה לדבר דמוקמינן לה שהמולד של אשתקד היה בר"ח והקביעות ביום השבת שדי הכ"א תקפ"ט על י"ח ותמצא המולד של שנה זו ביום ה' בט"ו שעות ותקפ"ט חלקים ויהיה נראית לבני א"י ביום ה' ובכה"ג קאמר דעבדינן ח' חסרים. תוס': ה] מעוברת ועיבור שנה שלשים דל: ו] וז"ל רש"י במהדורא קמא וקא פריך השתא נמי כי עבדינן ליה ח' מעוברין תקדים ואתי לבנה תרי יומי מה דלא מוקמי ארבע' חדשים החסרים נגד ח' חדשים מעוברים ונשתיירו ד' חדשים מלאים דבכל ירחא איכא פלגא דיומי טפי שאין חדשה של לבנה פחות מכ"ט יום וחצי נמצא דמייתרי לארבע' חדשים תרי יומי וקביעות דר"ה הוי כו' בשבת דהיינו תרי יומי דקדים מולדה של לבנה שהל להיות בח' שעות ביום ד' ומרנני עלמא: כדאמר רב משרשיא. לקמן גבי עצרת כגון שהיתה שנה מעוברת ה"נ כגון שהיתה שנה שלפניה של אשתקד מעוברת דשנה של תשרי המאוחר אחר המולד דהיינו אותה שנה שעשינו בה ח' מלאים היתה מעוברת וקרי לה אשתקד דניסן ר"ה לחדשים וקודם ניסן עשינו שני אדרים ותשרי הבא הוי ר"ה ושדי הכ"א תקפ"ט שיש בין מולד למולד בשנה מעוברת תמצא מולד תשרי יום ה' בשבת בכ"א שעות ותקפ"ט חלקים ולא נראה הלבנה עד ליל ששי דמכסיא הני תלת שעי של יום ועבור השנה חדש העבור ג) כ"ט יום וחצי וקא מדחי לקמיה קביעות ר"ה יומא ופלגא וחשוב סדר י"ג חדשים ח' מלאים וה' חסרים תמצא קביעות ר"ה כמו אשתקד ואוקי ה' חסרים בהדי ה' מלאים ונשתיירו ג' מלאים ואיכא בכל חדש פלגא יומא טפי על סדרי החדשים דהיינו יום וחצי דקדים מולד הלבנה לקביעות ר"ה והאי חצי יום לא חשיב ליה דהא קבעי ר"ה בשבת והלבנה נראית בששי בשבת והשתא לא קדמי ראיתה לר"ה אלא יום אחד והיינו דקא פריך דל ירחא מליא לבהדי ירחא חסירא כלומר אוקי ה' מלאים לבהדי ה' החסרים ואכתי חד יומא כדפרשינן ואע"ג דפלגא יומא איכא טפי לא חשיב ליה כיון דקביעות דר"ד בתחילת היום: דא"כ דעבדינן (ח') [ט'] חסרים הוי ליה ג' חסרים כנגד ג' מלאים מן ששה חסרים מחסרין שלשה ימים מכל חדש חצי יום נמצא שלבנה ישנה נכנסת בתוך החדשה שלשה ימים דמקדמינן ועבדינן ר"ה ג' ימים (מכל חדש חצי יום) קודם מולד הלבנה דלא נראית הלבנה עד בארבע בשבת בח' שעות ותתע"ו וקבעינן ר"ה ג' ימים קודם ומרננין עלמא בתר רבנן: שהיתה שנה שלפנית. של אשתקד מעוברת וחדש העיבור מלא משלשים יום ולמנין הלבנה לא הוי אלא כ"ט יום וחצי ושדי האי פלגא יומי לחד מהני חדשים חסרים לשויה בסדר החדשים ואשתכח דלא קדמינן לר"ה למולד הלבנה אלא יום וחצי דאוקי ח' חסרים בהדי ח' מלאים ואשתיירו ג' חדשים חסרים דבצרינן להו מאורחייהו פלגא דיומא מכל ירחא דהיינו יומא ופלגא דקדים ר"ה לראיית הלבנה וכיון דלא הוי תרי שלמים חד קחשיב ליה והיינו דקפריך איכא חד יומא וקשיא לי דכי דייקינן כה"ג כדפרשינן לעיל איכא למפרך אכתי תרי יומי [איכא] שדי הכ"א תקפ"ט על מולד לבנה של אשתקד דאיתרמי בתחילת ליל שבת דנמצא מולד זה בחמישי בכ"א שעות והלבנה לא נראית עד ליל ששי בשבת דמתכסי שית שעי ובסידור החדשים ה' מלאים וח' חסרים אתרמי ר"ה ביום ארבע אתחזי הלבנה כו' (לא כתבתי יותר כי הספר היה מוטעה) [הוא לשון הרב"א]: ז] מעוברת שנה שלפני תשרי זה המאוחר אחר המולד דהיינו אותה שעשינו בה שמנה מלאים והשמינית מעוברת ושדי הכ"א תקפ"ט ח' ימים כ"א שעות תקפ"ט חלקים שיש בין מולד למולד בשנה מעוברת ותמצא מולד תשרי ביום ה' כ"א שעה ושית שעי מכסי סיהרא חדתא נמצא שלא תראה הלבנה עד ליל ששי בשבת: ח] חדש. כלומר בידינו: ט] ואם עבור שנה של אשתקד עשינו חסר נמצא שהקדמנו: י] מה"ד ופריך ואכתי איכא חד: יא] היתה שנה זו: יב] כדלקמן גליון וא"ת והא אמרינן לקמן דרבי עשה תשעה חסרים בשנת עיבור וי"ל דרבי עשה כדי לתקן שנה שעברה אבל אם היתה שנה שעברה כתקנה לא עבדינן תשעה חסרים דקדים ואתי סיהרא תרי יומי ופלגא. הרא"ש ז"ל: יג] יומי תראה הלבנה ישנה אחר ראש השנה ג' ימים דסדר: יד] קדים ראש השנה אות ל' נמחק: טו] וקשה לרש"י תיבת לרש"י נמחק: טז] ה' שדי המלאים תיבת בשביל נמחק: יז] דאיכא תרי יומי כגון: יח] יומי אלמא השתא נמי דייקינן ופי' ר"י דלכך תיבות ותירץ רש"י נמחק: יט] שבת מכסי סיהרא י"ח שעי וליכא תיבות האידנא בד' ח' נמחק: כ] הקיבוע בי"ח שעות דהאידנא: כא] ר"י תיבת רש"י נמחק: כב] כי הכא נמי הוא דיבור בפני עצמו: כג] מאי שנא שלש תיבת טעמא נמחק: כד] א' אי נמי מייתרא תיבת תרי נמחק: כה] חסרים ומאחר עתה תיבת יתאחר נמחק: כו] המולד בחמש שעות ביום שלפני הקיבוע (המולד) תיבות ה' שעי נמחק: כז] המולד לפני ט' שעי מיום:

א) הוא לקמן סוף עמוד ב'. ג) נראה דצ"ל ועיבור השנה תורת העיבור כ"ט יום ולמנין הלבנה הוא כ"ט יום וחצי וקא מדחי כו'.